

UGDYMO IDĖJOS NUO ANTIKOS IKI NAUJŲJŲ LAIKŲ EPOCHOS

Viktorija Rios,
dr. Sigita Saulėnienė (vadovė)

Kauno kolegija, Menų ir ugdymo fakulteto Pedagogikos katedra

Tyrimo tikslas. Išsiaiškinti ugdymo idėjų kaitą ir raidą nuo Antikos iki Naujųjų laikų epochos.

Reikšminiai žodžiai: antika, naujieji laikai, ugdymo idėjos, viduramžiai

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros ir straipsnių analizė.

Rezultatai ir / arba išvados. Šiame straipsnyje apžvelgiamas ugdymas trejose epochose: Antikoje, Viduramžiais ir Naujaisiais laikais. Aptariamos pirmosios švietimo užuomazgos, nulėmusios tolimesnę jos plėtros eigą. Aptariamos ugdymo idėjos, vyraujančios kiekvienoje epochoje, nes jos praturtina ugdymo sampratą. Apžvelgus ugdymą nuo Antikos iki Naujųjų laikų, galima sakyti, kad pagrindinę ugdymo idėjų plėtrą nulėmė istorinės aplinkybės, kultūriniai šalių skirtumai, krikščionybės atsiradimas bei svarbiausią vaidmenį atliko pedagogai ir filosofai. Šių laikų pedagogas turi neribotą galimybę pasisemti įkvėpimo ir žinių iš praeities ir kūrybingai integruoti tai į ugdymo procesą, neatmetant laiko patikrintų tiesų. Laikotarpių skirstymas remiasi prof. V.Jakavičiaus nurodytomis apytikrės chronologijos ribomis (Jakavičius, 2002). Mokslinės literatūros analizė atskleidė:

1. Apžvelgus Antikos istoriją, galima teigti, kad tai yra svarbus laikotarpis, nulėmęs ugdymo ir švietimo sistemos atsiradimą. Graikams svarbiausia buvo protas, o ne religija ar papročiai. Didelę įtaką ugdymui darė valstybė. Graikų individualumas susipynė su visuomeniškumu, todėl buvo pasiekta reikšmingų pasiekimų mene, mokslo šakose ir visuomeniniame gyvenime. Svarbiausias buvo žemiškasis, o ne pomirtinis gyvenimas. Žmogus buvo asmenybė, o gyvenimo tikslas jį ugdyti. Romėnai, patobulinę graikų filosofiją, įdiegė daugiau praktiškumo mokyme. Susistemino mokyklų veiklą, įprasmino mokytojo profesiją bei sukūrė ir dabar labai vertinamą, retorikos meną. Patristika padėjo, ir šiomis dienomis mokomos, teologijos mokslo pagrindus.
2. Viduramžiais svarbiausia buvo išugdyti Dievo baimingą krikščionį ir tam buvo naudojami griežti, bausmėmis pagrįsti, metodai. Ilgainiui susiformavo scholastika, kuri organiškai apjungė Aristotelio mokymą ir krikščioniškąją teologiją. O didžiausias viduramžių laimėjimas, žinoma, tapo universitetai.
3. Naujieji amžiai atnešė tikrą atgimimą – ieškomi nauji keliai pedagogikoje. Atsirado nauja mokymo praktika, atgimė Antikos filosofų idėjos ir susiformavo humanistinės renesanso idėjos. Be abejonės, švietėjų idėjos ne tik formavo ugdymo raidą, bet ir naujas kultūrinės sroves, kurios iš esmės lėmė ir epochų formavimosi kryptį.

Originalumas ir / arba praktinis reikšmingumas. Taigi, tik žinojimas, individualizmas, visuomeniškumas, kritinis mąstymas, refleksija ir platus požiūris į pasaulį, gali padėti nepasimesti šiuolaikinės informacijos sraute. Suprantant ugdymo filosofijos kilmę, galima susidaryti platesnį šiandieninio ugdymo paveikslą ir tikslingiau pasirinkti ugdymo metodus pedagoginėje veikloje.